

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

STUDENT: *Bc. Martin Šálek*
NÁZEV PRÁCE: *Ostravica, kulturní a kreativní centrum, Ostrava*
VEDOUCÍ PRÁCE: *Ing. arch. Jiří Buček, Ing. Arch. Filip Horatschke*
OPONENT: *Ing. arch. Josef Smutný*
Fakulta umění a architektury, Technická univerzita Liberec
2019/2020

Úvod

Předložená diplomová práce zpracovává rekonstrukci části stávajícího městského bloku v Ostravě - Ostravici - Textilii. Vzhledem k detailní znalosti oponenta se posudek může zdát příliš přísný a detailní, výsledné navrhované hodnocení ale zpětně tuto skutečnost reflektuje a přes množství vytčených slabých momentů práce se snaží práci zhodnotit ji celostně a objektivně.

Analýza, příprava

Analýza a příprava práce má jasnou strukturu a vypovídá dostatečně o kontextu místa a zadání. Obsahuje však několik nepřesností. Předpoklad, že autor na hlubší a podrobnější analýzu, případně na kontakt budoucího uživatele, neměl dostatek času, však nelze respektovat. Kvalitní analýza problému a zadání je základem budoucího dobře zpracovaného řešení a základem práce architekta.

Prezentované zadání není zadáním, ale popisem aktuální situace a záměr je popsán příliš stručně a bez přesahu na stavební program, který je součástí zadání. Zvolený způsob prezentace obrázků na časové osy je sice přehledný, ale často je nečitelný a zavádějící ve faktech. V mapování místa autor sice v přehledné struktuře ukazuje správné mapy, neukazuje čtenáři jeho příběhu ty podstatné souvislosti, aby jej mohl snadno pochopit.

Širší vztahy, urbanismus, situace

Za jeden z výrazných nedostatků práce považuji absenci situace širších vztahů. Nemám při tom na mysli označení umístění Ostravice na mapě Ostravy, ani popis náhodně vybraných bodů na nadhledové fotografii města. Situace širších vztahů má ukázat kontext v jakém se daný pozemek / stavba nachází, souvislosti, vztahy s významnými body v okolí, napojení, případné problémy, pohyby osob, orientaci pozemku / budovy a podobně. Tento kontext pak v mnohém může ovlivnit samotný návrh. V této práci se tak ale bohužel nestalo.

Nedostatečné je dle mého názoru také zpracování samotné situace. Autor sám uvádí, že se řešením náměstí Dr. E. Beneše zabýval pouze okrajově. Toto náměstí se ale přesto, že není v majetku investora, nedá oddělit od budoucího fungování kulturního centra. Autor některé prvky bez odůvodnění odstraňuje (veřejné WC, socha uprostřed parku), ale nové cesty parkem nepřizpůsobuje

novému uspořádání (ponechána cesta k chybějící soše, podivný stávající zelený ostrůvek ...), ani fungování navrhované stavby. Stejně se autor nevěnuje budoucí roli a významu pěší zóny plánované na ulici 28. října, kde by už jen její logické formování do oblouku ulice pomohlo či hrálo roli jako významný předprostor bloku Ostravice. V objektu A, pak vzniká před jeho čelním vstupem prakticky nulový předprostor a nepříjemně úzký chodník (co autor bez revize přebírá).

Koncept, myšlenka

Koncept návrhu autor pojal jako rozmístění nejdůležitějších provozů. Jako nejdůležitější prostory vyhodnotil sál a taneční klub. Především zaměření se na taneční klub je mylný, a neodpovídá podstatě zadání ze strany investora. Je škoda, že se autor neseznámil s názorem budoucího provozovatele - Cooltouru, kterého představitelé jsou jednak ochotni k jakékoliv konzultaci, ale taky svůj program podrobně popisují v dostupném videu z workshopu, v němž „klient“ Andrej Harmečko mluví jak o tom, že sál by byl pro Ostravu ekonomicky vhodný jen pokud by měl kapacitu vyšší než 420 osob, a proto navrhuje alternativní způsob řešení sálu (rozhodně ne tak velkým zásahem jako autor), tak o tom, že taneční klub je jeho slovy "něco navíc", ale v dalším hodnocení budu vycházet z předpokladu, že se tato informace k autorovi práce nedostala.

Autor si v rámci konceptu rozdělil budovy na "tichou" - budova B od architektky Frommerové, kvůli atriu, kterým by se hluk šířil, a budovu "hlučnou" - budovu A. Tato myšlenka je zajímavá, ale oslabená tím, že vzápětí autor umísťuje nejhlučnější provoz - taneční klub, do "tichého" domu (konstrukčně a provozně sice promyšlené, ale koncept je tím podle mého názoru oslabený).

Za pozitivní lze považovat, že je koncept příjemně a přehledně graficky zpracován.

Jako součást konceptu dále autor přináší myšlenku nové, moderní vrstvy na historickém domě. Ta v případě Ostravice (budovy A) je zcela správná a autor ji také podkládá vhodně zvolenými referencemi. Méně šťastně pokračuje tvarovou rozvahou nad střešní nástavbou. Skici jsou sice hezké, ale chybí jim odůvodnění. Proč autor zkoušel na střechu tohoto domu právě hnízdo, blob, trojúhelníky či zaoblený kvádr? Fakt, že to neodůvodňuje vede k domněnce, že si autor nakreslil varianty, aby nejdůležitější rozhodnutí provedl na bázi „líbí-nelíbí“. Za výběrem tvaru a materiálu "koruny" domu, který autor sám v práci nazývá "bránou do Ostravy" by měla být hlubší myšlenka. Podobně postupuje autor i při výběru materiálu, kde by mimo jiné pro žádaný efekt lesku byla nutná jiná úprava lamel, než prostá měď, která ztmavne, a její volba nemá hlubší odůvodnění..

Návrh

V návrhu autor usoudil, že "současné vertikální komunikace nebylo možné společně se splněním programu zachovat" (s. D2). V budově A tak odstraňuje to, co na stránce předtím označil za jedinou cennou věc v objektu: "... zůstává v objektu cenným pouze tříramenné schodiště v první nadzemní podlaží a polokruhovitě schodiště" (s. D1). Je škoda, že si nutnost sálu pro potřebu práce neověřil, protože tím, že ho do budovy nuceně umístil se sál ocitá na ne úplně vhodném místě (5. patro). Umístění sálu znamená obrovskou investici navíc do nových konstrukcí a zároveň odstraňuje z budovy A její největší architektonickou hodnotu. Otázkou zůstává, jestli se opravdu nedá program naplnit a sál nahoru umístit i bez zrušení půlkruhového schodiště. Nové schodiště postrádá jednak architektonickou kvalitu původního a jednak zasahuje do dispozic a konstrukce budovy B, která je mnohem hodnotnější. V budově B je odstranění původních schodišť neomluvitelné nemožností naplnit program bez něj. Odstranění zadního schodiště, které dělalo dům přechodným, přestupním a

přehledným, jak ani odstranění části půlkruhových schodišť (z1.NP do 1.PP) nebylo nutné, ale skutečně kritický je přesun a umístění nového požárního schodiště. Je to opatření za nejen neekonomické (to, co se tím získá zdaleka nekompenzuje investici, kterou by to znamenalo), ale především necitlivé vůči kulturní památce a architektonické hodnotě domu, kulturní památky, která spočívá hlavně v jeho otevřené dispozici. Zásadním faulem vůči historickému objektu a jeho hodnotám jak památkovým, tak mentálním, je úprava stávajícího prostoru respiria. Jelikož se do nové pozice schodiště správně nevešlo, "donutilo" autora deformovat půdorysný ovál podest na "bramboroid". Podesty, které se tím deformují jsou přesně tím, na co obyvatelé Ostravy vzpomínají, jak na nejluxusnější, nejlukrativnější a nejkrásnější místo Ostravice, to místo kam od dětství chodili na koláček a později na kafičko (zásadní mentální vzpomínka). Podesty, které spolu s tvarem zbytku atria dodávají Ostravici elegantní výraz, díky kterým je klenotem a ne běžným domem. Toto je řešení, podle mého názoru **nepřijatelné** (jakož i prohlášení autora, že "Za důležité prvky domu považují právě tuto dvoranu, schodiště a mimoúrovňové podesty, které jsou v novém návrhu revitalizovány a zachovány v téměř původním stavu ..." (s.D1)

DISPOZICE

1.PP

Technické řešení prohlubující suterén lze považovat za nákladné, náročné a zcela nepatřičné vůči výsledku, který se tímto zásahem dosáhne. Malý klub s elektronickou autorskou tvorbou rozhodně není místo, které by mělo takovou investici vyvolat, případně navrátit. Řešení poddolováním celého objektu kvůli okrajovému provozu, navíc bez ohledu na složité a náročné hydrogeologické souvislosti, by se ve vyspělém projektu nemělo objevit. Autorský hudební klub navíc nepotřebuje vysoké stropy a co se týče hluku, jeho provozní doba je téměř výhradně v nočních a časných ranních hodinách, takže by se neměla hlukově rušit s ostatní provozem domu. Konstrukce tak postačí izolovat vrstvou kvalitní izolace. Samotné řešení interiéru hudebního klubu je slabé, a připomíná spíše maloměstskou diskotéku než autorská hudební klub.

1.NP

Koncept otevřeného parteru podporuje podstatu prostoru. Umístění restaurace je zvoleno tradičně správně s ohledem na souvislosti s veřejným prostorem a kuchyň uspořádána funkčně. Je však tristní, že se prostor restaurace málo obrací do náměstí a není ve vizuálním kontaktu se svou letní zahrádkou. Celkově je umístění veřejného prostoru restaurace zarážející a zcela evidentně nedomyšlené. Před vztahem uživatelů a obsluhy restaurace autor upřednostnil řešení zásobování. Myšlenka otevřenosti obecně směrem do náměstí trochu pokulhává za referovaným záměrem. U budovy B – kulturní památky autor neodůvodňuje proč mění pozici původního vstupu nenechává, a přesouvá jej o pole vedle (pokud ho zmátl výkres současného stavu, kde jsou jako vstup do budovy označené původní výkladce, ale z historických výkresů a fotografií je pozice vstupu jasná, pak doplňuje názor určité povrchnosti ve vnímání budovy a jejích významných detailů). Je rovněž ke zvážení, zda nebylo vhodné ponechat volný prostor vstupní haly ještě "volnější" (bez recepcy a pevných prvků), aby bylo možné konání různých typů akcí, v případě, že by měly být příliš hlučné, tak aspoň večer a o víkend. Interiérové řešení hlavního a nejvýznamnějšího prostoru je slabé.

Za podstatné slabé místo návrhu lze považovat hlavní propojení budovy "pod schody" a zmrzačení tříramenného schodiště amputací jednoho ramene. Pozitivně lze vnímat fakt, že autor správně přemýšlel nad provozními potřebami objektu a nezanedbal místa jako například šatna a zázemí restaurace.

2.NP

Napojení výstavního prostoru na kavárnu je krkolomné a nepřehledné, ještě hůř je na tom napojení divadla na kavárnu (z plánu pak není jasné komu slouží kavárna?) Divadelní sál nemá žádný předprostor, i když se v něm mají odehrávat podle programu představení pro cca 60 lidí. Diskutabilní je přímé napojení komunitní kuchyně na výstavní prostor, čímž vzniká jednak propojení zápachové a jednak se do ní nedá dostat jinak než přes výstavní prostor. Toto řešení lze považovat vzhledem k požadavkům budoucího uživatele za chybné. Z hlediska celkového významu celého bloku pro celé město pak není srozumitelné umístění komunitní kuchyně do významného místa do náměstí. Stejně diskutabilní je umístění fotoateliéru a dílny fotoateliéru do ekonomicky velmi lukrativních míst, ale hlavně mimo cowork, ke kterému mají podle programu patřit.

3.NP

Lživě působí umístění dveří uzavírající hlavní prostor nasazené na zábradlí atria. Autor se také tomuto detailu záměrně vyhýbá v dalším popisu či vizualizacích protože ví, že to je extrémně slabý moment návrhu, stejně již zmíněná neakceptovatelná deformace respiria na podestě.

Rozmístění pracovních míst v coworku působí dost nepřívětivě, a nedokončeně, stejně jako celé řešení interiéru.

4.NP

Nesrozumitelná je funkce ochozu kolem sálu. Sál má příliš malé, zcela poddimenzované a roztříštěné předsálí a nečitelné nástupy, lidé se nemají kde shromáždit a rozptýlit. Komunikace je nepřehledná a komplikovaná. Lukrativní okno arkýře do náměstí zcela neadekvátně připadlo toaletě. V pohledu navíc toto okno chybí.

5.NP

Není popsán prostor s výsuvnou stěnou. Přestože autor ve výkresech popisy užívá minimálně, výsuvné stěny jsou jedním ze závažných momentů i na úkor samotné grafiky plánů.

STŘECHA

Rozhodnutí přesunout světlík o patro výš v duchu požadavků investora je dobré. Zajímavý se zdá být koncept "střecha žije!", i když bruslení na střeše lze považovat spíše za prvoplánovou nadsázku, kterou autor asi nemyslel úplně vážně. Střecha Ostravice nabízí tak krásné výhledy, že oživení je základním parametrem návrhu. Otázkou je, když už autor navrhoval nové požární schodiště, zda oživená střecha bude splňovat tento požadavek

POHLEDY

Autor v textu správně poukázal na to, že fasáda do parku Dr. E. Beneše se po zbourání Německého domu stala fasádou čelní a je třeba to v návrhu reflektovat. Jeho reflexi nelze považovat za zcela povedenou. Fasáda působí rozházeně, stažení měděného prvku níže, neponechání ho jenom koruně ji nespojuje, možná spíše naopak, ale to je otázkou estetického názoru. Návrh fasády zcela zapírá budovu Frommerové a naopak nepravdivě prodlužuje budovu A v duchu socialistických úprav objektu.

DETAIL, INTERIÉR

Za zcela neakceptovatelné lze považovat použití oblouků a cihelného obkladu v budově B. Nejasné je také to, zda bude prostor úzké chodby ochozu sálu natolik lukrativní, že si zaslouží dva tak výrazné a zároveň nákladné prvky jako měděný obklad stěny a prosklení stropu, které je mimo jiné dost náročné na údržbu. Ochoz nemá napojení na shromažďovací prostor a je tak v podstatě nevyužitelný, navíc autor v plánech zatajuje čistý vnitřní nepoužitelný rozměr 1,2 m.

Závěr

Předložená diplomová práce má vícero nedostatků, které při podrobnější analýze převažují nad pozitivy. Některé nedostatky jsou však zásadní a nelze k nim v hodnocení nepřihlídnout. Proto navrhuji hodnotit práci - D